

KI-notat nr.: 10/2011 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Svardøla kraft AS/Svardøla kraftverk		
Fylke/kommune:	Sogn og Fjordane/Luster		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:	
Dato:	14 OKT 2011		
Vår ref.:	NVE, 200601585, 200701951 – 20		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til å bygge Svardøla kraftverk i Luster kommune, Sogn og Fjordane

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Uttalelser til søknaden	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	17
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	21
Høring og distriktsbehandling	23
NVEs vurdering	24
NVEs konklusjon	28
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	28

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Svardøla kraftverk i Svardøla og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Prosjektområdet ligger i Luster kommune i Sogn og Fjordane fylke. Nedbørfeltet er 14,3 km² og renner ut i Sumelvi som er hovedelva i Veitastrand. Kraftverket er planlagt på sørsiden av Svardøla like ved vannkanten ca 200 meter fra utløpet i Sumelvi.

Det omsøkte prosjektet vil utnytte fallet mellom kote 576 og kote 184, dvs. en fallhøyde på 392 meter. Ved planlagt inntak i Svardøla er middelvannføringen på 1,42 m³/s. Vannveien vil bli om lag 1700 meter lang og vil gå på sørsiden av elva. Den vil hovedsakelig bestå av nedgravd rør, men noen steder vil det være nødvendig med sprengning. Planlagt installert effekt vil bli på ca. 9,2 MW med en maksimal slukeevne på 2,84 m³/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til 29,8 GWh, fordelt med 4 GWh vinterproduksjon og 25,8 GWh sommerproduksjon. Det er foreslått slipp av minstevannføring i sommersesongen på 50 l/s i sommersesongen. Utbyggingskostnaden er beregnet til 50,2 mill. kr.

Alle høringsinstansene kan akseptere den planlagte utbyggingen. Svardøla kan være et betydelig landskapselement i Veitastrond ved høy vannføring. Selve Svardalen er lite benyttet i friluftssammenheng. Høringsinstansene som har uttalt seg om minstevannføring mener at det bør slippes noe mer vann på den planlagt berørte elvestrekningen i sommersesongen enn hva som er planlagt i konsesjonssøknaden. NVE mener at de største konsekvensene av en ev. utbygging vil bli på landskap og friluftsliv.

Det er planlagt slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring i sommersesongen og ingen minstevannføringslipp i vintersesongen i følge konsesjonssøknaden. NVE mener at en alminnelig lavvannføring i brevassdrag er en typisk vintervannføring og vil være en uvanlig lav minstevannføring i sommersesongen. Av hensyn til landskap og friluftsliv mener NVE at det bør slippes en minstevannføring i sommersesongen som ivaretar elva som landskapselement i tilstrekkelig grad.

Fylkesmannen mener at Svardøla har likhetstrekk med breelver på vestsiden av Jostedalsbreen der det er gjort funn av sjeldne fjærmygglarver. NVE er enig med Fylkesmannen i at Svardøla har enkelte likhetstrekk med elvene på vestsiden av Jostedalsbreen. Den reduserte vannføringen vil medføre at vanntilknyttete organismer vil kunne bli negativt påvirket, men NVE mener slipp av minstevannføring hele året vil redusere disse negative virkningene i tilstrekkelig grad.

Selv om Svardøla er beskrevet som ikke fiskeførende i konsesjonssøknaden er det mye som tyder på at Svardøla kan ha en viss verdi som gyte- og oppvekstområde for ørret. NVE er av den oppfatning at substrat, størrelse og helningsgrad tilsier at elva kan fungere som oppvekst- og gyteområde for ørret. NVE vil bemerke at nedbørfeltet består av 43 % bre og vi kan derfor forvente kaldt vann i store deler av året samt en betydelig sedimenttransport. En samlet vurdering av forholdene tilsier at Svardøla ikke er optimal for ørret, men vi kan ikke se bort i fra at det forekommer gyting. Fylkesmannen og turlaget mener det bør monteres forbislippingsventil i kraftverket for å ivareta elva som gyté og oppvekstelv for ørret. NVE mener at montering av forbislippingsanordning i kraftverket vil ivareta gyte- og oppvekstområdene nedenfor det ev. kraftverksutløpet dersom det skulle skje et utfall i stasjonen.

Konsesjonssøknaden blir behandlet samtidig med 5 andre søknader om bygging av småkraftverk inne i Veitastrond. Sumvirkningene av alle utbyggingene er vurdert i et eget bakgrunnsnotat. Slik situasjonen er i dag er det ikke nok nettkapasitet. Det er derfor søkt om en ny 66kV linje fra Leirdøla transformatorstasjon og inn til Veitastrond.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 29,8 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er i øvre sjikt av det som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Kraftverket vil som omsøkt gi et positivt bidrag i form av økt produksjon av fornybar energi på 29,8 GWh/år og lokal verdiskapning. NVE vurderer samlet sett en utbygging av Svardøla kraftverk til å være et miljømessig akseptabelt inngrep. Dette under forutsetning om at det slippes en sesongavhengig minstevannføring.

NVE mener fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Svardøla kraft AS tillatelse til å bygge Svardøla kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad datert 12.04.2006:

"Grunneigarane v/ Kjell Jarle Bruheim ønskjer å nytte vassfallet i Svardøla (Veitastrond) i Luster kommune i Sogn og Fjordane fylke, og søker med dette om følgjande løyve:

1. Etter vannressurslova , jf. §8, om løyve til:

- å bygge Snauedalen kraftverk.

2. Etter energilova om løyve til:

- bygging og drift av Svardøla kraftverk, med tilhøyrande koblingsanlegg og kraftlinjer som omtala i søknaden. Områdekonsesjonær er Luster Energiverk AS. Det er teke opp tingingar med Luster Energiverk om vilkår for tilkopling av 22 kV linje frå stasjonen til lokalt nett. Det vert vidare teke opp tingingar om drift av høgspenningsanlegget i kraftstasjonen.

3. Etter ureiningslova om løyve til:

- gjennomføring av tiltaket

Samtidig med denne søknaden vert det søkt om konsesjon for bygging av Eldedalen, Snauedøla og Vetle Svardalen kraftverk. For realisering av prosjekta må det byggjast ny 66 kV overføringslinje mellom Hafslo/Årøy og Veitastrond samt ny transformatorstasjon 22/66 kV på Veitastrond. Luster Energiverk AS søker om konsesjon for bygging av denne. På grunn av kostnaden med ny linje er det viktig at alle vassdraga vert utbygde nokolunde samtidig. Ved handsaming av søknaden ber vi om at dette vert lagt til grunn."

Hoveddata

Nedbørfelt (km ²)	14,3
Middelvassføring (m ³ /s)	1,42
Alminneleg lågvassføring (m ³ /s)	0,05
Inntak på kote	576
Avlaup på kote	184
Brutto fallhøgd (m)	392
Midlere energiekvivalent kWh/m ³	0,83
Slukeevne, maks. (m ³ /s)	2,84
Slukeevne, min. (m ³ /s)	0,140
Tillaupsrøyr, diameter (mm)	1200
Tunnel, tverrsnitt (m ²)	-
Tillaupsrøyr/tunnel, lengd (m)	1710
Installert effekt, maks. (MW)	9,2
Brukstid (t)	3300
Magasinvolym mill. m ³	0
HRV	576
LRV	576
Produksjon, vinter (GWh) (1/11 – 30/4)	4,0
Produksjon, summer (GWh) (1/5 – 31/10)	25,8
Produksjon, årleg middel (GWh)	29,8
Utbyggingskostnad inkl. anl.bidrag (mill.kr)	50,2
Utbyggingspris (kr/kWh)	1,69

Elektriske anlegg

Generator	Yting, MVA	Spenning, kV
	10,2	6,67
Transformator	Yting MVA	Omsetning, kV/kV
	10,5	6,67/21,5
Kraftlinjer	Lengde, m	Nominell spenning, kV
	Ca. 1000	22

Uttalelser til søknaden

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Luster kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkeskommunen, berørte statlige forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner. NVE har vært på befaring i området sammen med søker og noen av høringsinstansene. Søknaden er en av i alt 6 søknader som blir behandlet samtidig. Flere av uttalelsene omfatter flere av kraftverkene, og NVE refererer derfor bare det som gjelder denne søknaden.

NVE har mottatt følgende uttalelser:

Luster kommune gjorde følgende vedtak i kommunestyret 25.04.2007:

"Det vert med dette gjeve melding om at Kommunestyret har gjort slikt vedtak i møte den 25.04.2007, sak 26/07:

"Luster kommune syner til saksutgreiinga med vurdering og tilrår konsesjon for utbygging av kraftverka Holen, Utladøla, Eldedøla, Svardøla, Snauedøla og Vetle Svardøla med tilhøyrande elektriske anlegg, med dei avbøtande tiltaka som går fram av søknadene. Av omsyn til miljøkonsekvensane bør NVE for Holen i tillegg setja som vilkår at Holetjørni skal haldast konstant på høgste regulerte vasstand i perioden 1. mai – 1. desember.

NVE bør vidare vurdera nøye:

- 1. Om det skal påleggjast ekstra tiltak på kraftlinja mellom Hola og Ugulsvik for å unngå kollisjonar mellom fugl og linja.*
- 2. Om utbyggjarane skal påleggjast å leggja overføringsliner mellom kraftverka og hovudlinja i grøft, heilt eller delvis.*
- 3. Om omsøkt minstevassføring om sommaren i Snauedøla er tilstrekkeleg av omsyn til friluftslivet*

Fra saksutredningen refererer vi videre:

Samandrag:

Frå NVE har Luster kommune fått oversendt til uttale søknader om løyve til bygging av seks kraftverk i Veitastrondsområdet. Luster Småkraft står som søker for Holen og Utladøla kraftverk, Bystøl AS på vegner av fallrettseigarane for Eldeelvi, Svardøla, Vetle Svardalen og Snauedøla. Luster kommune sin frist for å gje uttale er sett til 26. april 2007.

For Holen kraftverk har konsultentselskapet Sveco Grøner AS utarbeidd miljørapport med verdi- og konsekvensvurdering og framlegg til avbøtande tiltak. For Utladøla har NVK Multiconsult AS utarbeidd både søknaden og konsekvensutgreiing. For dei fire kraftverka på sjølve Veitastrond har Skogeigarlaget Vest v. Sigbjørn Hauge og Botanisk Utredning v. Bjørn Moe gjennomført biologiske registreringar i utbyggingsområda og vurdert aktuelle avbøtande tiltak for dette tema.

Alle seks kraftverka ligg i LNF-område i arealdelen til gjeldande kommuneplan. Ingen av utbyggingane berører verna område direkte, men nedslagsfeltet ligg innanfor verneområde i større eller mindre grad for alle.

I kommunedelplanen for småkraftverk, som skal vera retningsgjevande for kommunen si handsaming av utbyggingsprosjekt, er Holen plassert i "Gul konfliktsone". I dette ligg det at

området har nokre sterke interesser som det må takast omsyn til, og at utbygging av kraftverk i dette området må ta omsyn til dei almenne interessene og planleggjast med avbøtande tiltak.

Dei fem andre kraftverka er plassert i "Grøn konfliktsone", noko som betyr utbygging er prega av lite konfliktnivå og/eller store positive lokale ringverknader, og at det bør planleggjast med tanke på å få god teknisk utnytting av ressursane.

Søklarane og konsulentane sine vurderingar og omtale av konsekvensar av utbyggingane, synest stort sett å vera objektive og korrekte så langt administrasjonen har vore i stand til å etterprøva dei. Men på ein skilde område er det avvikande oppfatning.

[...]

Ein konsekvens av alle utbyggingane er at det må byggjast kraftlinjer for overføring av krafta til hovudlinja. Holen kraftverk kjem til å nytta stolpane til eksisterande linje, men dei andre vert heilt nye. Søklarane og konsulentane reknar konsekvensane av kvar einskild linje å vera små, men samla vil konsekvensane for landskapsbiletet og fuglelivet bli større enn som så. Konesjonsgjevar bør nøye vurderer om det kan vera aktuelt å påleggja kabel i grøft for dei fem nye, i alle fall på deler av strekninga.

Landskapsbiletet vil elles bli endra på grunn av vegbygging og redusert vassføring. Men dette er ikkje til å unngå dersom utbygging i det heile skal kunna gjennomførast. Konesjonsgjevar bør likevel vurderer nøye krava til minstevassføring om sommaren for Snauedøla avdi den utbygginga føregår i eit område med sterke friluftsiresser.

Alle utbyggingane vil gje auka skatteinntekter til kommunen, men det er verdt å merka seg at den vanlege etterskotsskatten (på næring) går inn i skatteutjamninga og kommunen får som følge av dette berre ein liten del av den meirskatten som vil oppstå. Eigedomsskatten er derimot lokal og heile meirinntekta tilfell kommunen. Samfunnsnyttan er ein kombinasjon av fleire faktorar og den samla samfunnsnyttan av utbyggingane må seiast å vera stor. Med dei merknadene som går fram ovanfor, bør kommunen kunna tilrå konesjon for alle kraftverka.

[...]

Vurdering

4. Svardøla

Rådmannen har ikkje større merknader til søklar og konsulentane sine vurderingar og vil tilrå konesjon. Men også her vil ein be konesjonsgjevar vurderer om det kan vera aktuelt å gje pålegg om kabel i grøft, heilt eller delvis, i staden for luftlinje.

[...]

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler følgende i brev av 02.07.2007:

[...]

"Vurdering

Til søklar opplyser vi at Fylkesmannen skal vurdere desse sakene i høve til allmenne interesser, jf. § 8 i vassressurslova. Dette omfattar tema som naturmiljø (m.a. landskap, biologisk mangfald, inngrepsfri naturområde, fisk) og friluftsliv. NVE har avgjerdsrett etter

vassressurslova. Vidare vurderer vi meldingar og søknader i høve til lakse- og innlandsfiskelova og ureiningslova. Miljøverndepartementet har avgjerdsrett etter ureiningslova når det gjeld uttak av vatn i samband med vasskraftutbygging.

Landskap og friluftsliv

I kommunedelplan for små kraftverk i Luster kjem utbyggingsområdet for Svardøla kraftverk i delområde 6.3 "Veitastrond". Området er vurdert til grøn konfliktsone. Retningslinene for grøn konfliktsone er følgjande: "Desse områda er prega av lite konfliktnivå og/eller store positive lokale ringverknadar. Her bør det planleggast med tanke på å få god teknisk og økonomisk utnytting av ressursane."

Aurland Naturverkstad har utarbeidd to fagrapportar som tek for seg landskap, naturmiljø og kulturmiljø. Desse rapportane er bakgrunn for den tematiske kommunedelplanen for småkraftverk i Luster. I fagrapporten frå Aurland Naturverkstad er delområdet 6.3 Veitastrond, gitt samla miljøverdi "middels".

Dei største kjende konfliktane ved kraftutbygginga av Svardøla er etter vår vurdering knytt til landskap og reduksjon av inngrepsfrie naturområde. I tillegg kjem spørsmålet om sjeldsynte artar av virvellause dyr, slik det er påvist i andre breelvar kring Jostedalsbreen.

Nedre del av elva er tydeleg eksponert mot hovuddalføret og busetnad. Sjølv Svardalen vert i mindre grad nytta som friluftsområde. Når det gjeld området sin verdi for friluftsliv viser vi elles til uttale frå Sogn og Fjordane Turlag.

Vi meiner at ei utbygging i større grad må tilpassast dei allmenne interessene. For å avgrense dei negative verknadane for landskap, bør utbygginga skje utan bygging av permanent veg. Vegen opp til inntaket bør tilbakestillaast til køyresterk del av terrenget, dvs ein revegeterer vegen ved å fylle på jord slik at det på sikt vert mindre synlege spor. Permanente vegar som er bygd i samband med kraftutbygging, skal vere opne for allmenn ferdsel. Dersom vegen opp til inntaket vert permanent vil dette medføre biltrafikk innover Svardalen, noko Fylkesmannen ser på som lite ynskjeleg med tanke på nærleiken til nasjonalparken. Ved å byggje tilkomstvegen som eit midlertidig hjelpeanlegg i form av kjøyresterk del av terrenget, vil inngrepet bli mindre synleg. Det vil framleis dekkje kraftverkets behov for tilkomst til inntaket og grunneigars landbruksdrift. Eventuelle anleggsvegar for å transportere omfyllingsmasse og rør bør vere midlertidige og fjernast/tilbakestillaast etter anleggsperioden.

Ved sidan av inngrep knytt til vegframføringa vil redusert vassføring i Svardøla verke negativt inn på dei allmenne interessene. Kraftverket får ei maksimal slukeevne på 200 % av middelvassføringa. Ved ei så høg utnytting vert landskapsbiletet endra. Svardøla er tydeleg eksponert i landskapet. Ein reduksjon i vassføringa om sommaren vil gi ei visuell endring i landskapet og redusere opplevinga betydeleg for tilreisande og ålmenta elles. I vassdrag som har sitt opphav i verneområde og som er knytt til det same landskapet meiner vi at slukeevna bør vere noko mindre, til dømes lik middelvassføringa.

Konsesjonssøknaden gir i liten grad grunnlag for å vurdere effektar på landskapet av ulike storleikar på minstevassføring. Kor mykje vatn som må til for å gi elva eit stort nok vassdekt areal er vaskelig å vurdere. Vassføringsberekningar viser at det i eit medels år berre vil vere 57 dagar med overløp i elva, og dette er spreidd over heile året til dagar med mykje nedbør. Det er i perioden 1.5 til 31.10 foreslått ei minstevassføring på 50 l/s, som tilsvarar alminneleg lågvassføring. I den hydrologiske rapporten frå NVE, som ligg ved søknaden, er det vist til at

lågvasseperiodane inntreff i vintersesongen. NVE skriv vidare: " I vassdrag med store sesongvariasjoner i vannføring, som i brevassdrag, er det viktig å være klar over at alminnelig lavvannføring kan være en svært misvisende lavvannskaraktistikk i sommersesongen, dersom det er ønskelig med en naturleg lavvannføring i vassdraget. I slike vassdrag bør man derfor være varsom med å benytte alminnelig lavvannføring som minstevannføringskrav i sommersesongen (mai-oktober)."

Svardøla er eit typisk brevassdrag med ein breprosent på 43 %. Vi meiner at minstevassføringa som er foreslått er altfor låg til å ivareta elva som viktig landskapselement. Det bør sleppast ei tilsigsavhengig minstevassføring, med vassføring minst tilsvarende 5-persentil sommarvassføring om sommaren, då elva normalt er på sitt største og utgjer eit viktig trekk i landskapsbiletet. 5-persentil sommarvassføring er på 460 l/s. Minstevassføringa vil saman med overløp også sikre vatn/fuktigheit til det levande miljøet på utbyggingsstrekninga.

For å ta vare på landskap og naturmiljø i inntaksområdet bør utbyggjar leggje stor vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at dei skjemmer minst mogeleg i landskapet. Vi vil tilrå at det vert nytta mest mogeleg naturstein i ved inntaksdammen i staden for reine betongkonstruksjonar.

Det må byggjast ny 22 kV kraftline frå kraftstasjonen og vidare nordaust, over Sumelvi og fram til påkoplingspunkt for 22 kV linje gjennom bygda. Totalt vert strekninga på ca 1 km. Landskapet er ope pga aktivt jordbruk. Det opne landskapet gjer luftspenn godt synlege og vi meiner av den grunn at lina bør gravast ned.

Naturmiljø og biologisk mangfald

Det er utarbeidd ein eigen miljørapport for prosjektet. Rapporten tek utgangspunkt i MiS-metoden (miljøkartlegging i skog), og livsmiljø er registrert etter denne metoden. Vi stiller oss tvilande til at metodikken som er nytta, er den rette til å fange opp problemstillingar ved bygging av småkraftverk. For å presisere kva som krevjast ved undersøking av biologisk mangfald ved bygging av småkraftverk, har NVE og DN gitt ut rettleiaren; Dokumentasjon av biologisk mangfald ved bygging av småkraftverk (1-10 MW), Veileder 3-2007. Vi meiner at undersøkingar av biologisk mangfald ved bygging av småkraftverk bør følgje metodikken i denne rettleiaren.

Undersøkingar av miljøverknader av små kraftverk (FoU-prosjekt i NVE), viser at dei mest utsette artsgruppene ved utbygging av småkraftverk er lav, mosar og fugleartar knytte til vassdrag. Desse artsgruppene er ikkje kartlagt i miljørapporten. Undersøkingar har ikkje avdekkja raudlisteartar innan utbyggingsområdet.

*Ferskvassbiologiske undersøkingar som vart utført i samband med Jostedal-utbygginga viste at vassdraget inneheldt ein svært interessant botndyrfauna, dominert av kuldetilpassa fjørmyggartar. Stikkprøver av fjørmyggfaunaen i nokre av elvane i Jostedalen førte til funn av fleire fjørmyggartar, mellom anna ei slekt (*Vivacricotopus*), som var ny for vitenskapen. Det er fare for at dei nybeskrivne artane vart utrydda frå typelokaliteten som følgje av kraftutbygginga i Jostedalen. Også i området på vestsida av Jostedalsbreen, i Groveelva ved Sægrov i Jølster finst ein heilt spesiell fjørmyggfauna. Vi meiner at dei brepåverka elvane i Veitastrond kan ha mykje av dei same føresetnadane for ein særeigen botndyrfauna som elvane i Jostedalen og i Jølster. Fylkesmannen meiner difor at botndyrfaunaen, med spesiell vekt på fjørmygg, bør undersøkjast nærare før det eventuelt vert gjeve konsesjon til utbygging.*

Dei mest utsette artsgruppene ved utbygging av småkraftverk, og fauna i sjølve elva/vasstrengen er ikkje undersøkt. Det bør difor vere minstevassføring i elva heile året. Det er ikkje i tråd med moderne vassdragsforvaltning å tørleggje elvestrekningar, og ein ev. konsesjon for kraftutbygging bør ikkje føre til at elvestrekningar med årsikker vassføring blir tørrlagt. Ut i frå "føre-var-prinsippet" er det uheldig å ta bort vassføringa. Fylkesmannen meiner difor, dersom det vert gjeve konsesjon, at det må sleppast ei restvassføring heile året, tilpassa årstidsvariasjonar i vassføring. Det bør minst sleppast ei restvassføring tilsvarande 5-persentil sommar og vintervassføring. Slepping av ei minstevassføring vil redusere skaden på det biologiske mangfaldet ved ei utbygging, både når det gjeld fisk, fugl, insekt og planteliv.

Inngrepsfrie naturområde (INON)

Den planlagde utbygginga kjem i eit område som i dag er utan større tekniske inngrep. Inntakinget vert plassert om lag 1 km frå grensa til Jostedalsbreen nasjonalpark og vil redusere og nedklassifisere inngrepsfrie naturområde i nasjonalparken. INON-område i nasjonalparkar har spesielt stor verdi og bør takast vare på.

Søknaden har ikkje vurdert inngrepsfrie naturområde. Vi har rekna ut at reduksjonen av villmarksprega område, dvs område som ligg meir enn 5 km frå inngrep, vert redusert med 0,62 km². Inngrepsfrie naturområde som ligg 3-5 km frå inngrep (sone 1) vert redusert med 7,40 km², og områder 1-3 km frå inngrep (sone 2) med 3,75 km². Sjå vedlegg.

Inngrepsfrie område blir stadig mindre, og områda blir sett på som ein avgrensa ressurs både i nasjonal og internasjonal samanheng. Det er eit nasjonalt miljømål å sikre at attverande naturområde med urørt preg blir tatt vare på. Storting og regjeringar har i ei rekkje samanhengar understreka verdien av å bevare områder utan tyngre tekniske inngrep som ein del av vår nasjonale arv og identitet, friluftsliv og naturoppleving, og biologisk mangfald. Det er difor uheldig at inngrepsfrie naturområde vert redusert i så stort omfang som ved ei utbygging av Svardøla kraftverk, ikkje minst når ein stor del av reduksjonen ligg inne i ein nasjonalpark.

Fisk og fiske

Det vert opplyst at det ikkje er fisk på den planlagt utbygde strekninga. Frå kraftstasjonen og ned til Sumelvi renn elva med mindre fall, og det går fisk opp frå Veitastrondsvatnet. Svardøla nedanfor kraftstasjonen til Sumelvi utgjør gyte- og oppvekstområde for aure. Gyteområda for aure i indre del av Veitastrondsvatnet er avgrensa og desse områda har stor verdi. Ved utføresette utfall av kraftstasjonen vil elva nedstraums kraftverket kunne bli tørrlagt slik at fisken strandar. For å unngå dette meiner Fylkesmannen at det må installerast automatisk forbisleppingsventil i kraftstasjonen. Kapasiteten på ventilen bør vere på om lag halvparten av turbinens største slukeevne. Dersom gyte- og oppvekstområda vert tatt vare på er tiltaket akseptabelt for fisk og fiskeinteressene.

Ureining, vasskvalitet og støy

Kraftstasjonen er planlagt plassert på elvebredda vest for Sumelvi. Frå kraftstasjonen er det ope og kort veg til busetnaden på Neset og Brendøy. Det bør difor leggjast stor vekt på støydempande tiltak knytt til ein kraftstasjon. Støynivået bør halde seg innanfor rettleiande grenser gitt av Statens forurensningstilsyn (SFT). I rettleiaren "Retningslinjer for begrenning av støy fra industri m.v." TA-506 frå SFT, er grenseverdiane for hyttebusetnad sett til 35

db(A). Dersom støyen omfattar tydelege enkelttonar og/eller impulslyd skal grenseverdien for ekvivalentnivået reduserast med 5 db.

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkte tiltak. Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi tiltaket som lovleg etter ureiningslova. Vi føreset at det under ev. anleggsarbeid og/eller i permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikaliar eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på vasskjemi, flora og fauna.

Landbruk

Det vert vurdert at det er lite eller ingen negative konsekvensar for landbruksdrifta i området.

Tilråding frå Fylkesmannen

Fylkesmannen vurderar at denne utbygginga er konfliktfylt i høve til landskap og inngrepsfrie naturområder. Konflikstar for landskap er særleg knytt til vegframføring og redusert vassføring i elva. Vi vurderar likevel at nasjonale interesser ikkje vert påverka i så stor grad at vi rår frå søknaden. Dette under føresetnad av at det vert sett krav om monaleg minstevassføring. Fylkesmannen vurderar elles at tiltaket kan akseptast i høve til lakse- og innlandsfiskelova og ureiningslova.

Andre krav til ev. konsesjon er at:

- *det må vera minstevassføring minimum tilsvarande 5-persentil vassføring gjennom heile året*
- *vegen bør revegeterast og tilbakestillaast som køyresterk del av terrenget*
- *inntaket vert gjort minst mogleg synlege med for eksempel forblending*
- *botndyrfaunaen, med spesiell vekt på fjørmygg, bør undersøkjast nærare*
- *det må installast automatisk forbisleppingsventil i kraftstasjonen*
- *straumen bør overførast til transportline ved hjelp av nedgraven kabel*
- *kantvegetasjon langs vassdraga må takast vare på*
- *tiltaka vert gjennomført så skånsamt som mogleg med god terrengtilpassing og -istandsetting så fort som råd*

Denne søknaden må og vurderast i samanheng med dei andre søknadane for området. Dette gjeld det samla omsynet til landskapet, biologisk mangfald og inngrepsfrie naturområde.”

Sogn og Fjordane fylkeskommune v/Fylkesutvalget behandlet saken 02.07.2008 og gjorde følgende vedtak:

1. *Sogn og Fjordane fylkeskommune rår til at konsesjon vert gitt for dei seks omsøkte kraftverka på visse vilkår, basert på at dei økonomiske fordelane av tiltaka vert større enn ulempene og at kraftverka vil styrke næringsgrunnlaget lokalt.*
2. *Fylkeskommunen støttar dei vurderingane som Luster kommune har gjort i si sakshandsaming og likeeins krava om avbøtande tiltak. Fylkeskommunen ønskjer å*

forsterke eit pålegg om vurdering til eit generelt krav om å legge kabel i grøft frå alle dei seks kraftstasjonane til den planlagde 66 kV linja Veitastrond-Årøy/Hafslo.

3. Fylkeskommunen vil i tillegg knyte slike merknader til dei seks konsesjonssøknadene:

[...]

- *For Svardøla kraftverk skal det ut frå landskapsmessige omsyn sleppast ei minstevassføring i storleik 250 liter/sek. ved inntaket.*

[...]

5. FYLKESRÅDMANNEN SI VURDERING AV FORDELER OG ULEMPER, EVT. NYE FORSLAG TIL AVBØTANDE TILTAK

Generelt

Fordelane ved tiltaka er fyrst og fremst av økonomisk karakter og knytt til ein samla energiproduksjon på 107 GWh. Dei seks kraftverka vil bidra til lokal busetting og inntektsgrunnlag.

Ulempene er knytt til fråføring av vatn i elvane og bygging av inntak, rørgater, kraftstasjonsbygningar, vegar og kraftlinjer. Fylkesrådmannen meiner at alle prosjekta vil komme ut med ein positiv balanse mellom fordeler og ulemper, men at denne balansen er markert dårlegare for Holen kraftverk og Snauedøla kraftverk enn for dei fire andre.

Fylkesrådmannen støttar dei vurderingane som Luster kommune har gjort i si sakshandsaming og likeeins krava om avbøtande tiltak. Fylkesrådmannen ønskjer å forsterke eit pålegg om vurdering til eit generelt krav om å legge kabel i grøft frå alle dei seks kraftstasjonane til den planlagde 66 kV linja Veitastrond-Årøy/Hafslo.

Automatisk freda kulturminne

Fylkesrådmannen kjenner ikkje til registrerte automatisk freda kulturminne innafor områda som vert omfatta av utbyggingsprosjekta. Det kan likevel ikkje utelukkast at det ligg til no uregistrerte automatisk freda kulturminne under markoverflata. Fylkesrådmannen ber difor om at dei som skal gjere arbeid i marka vert gjort merksam på følgjande:

"Ein har plikt til å vise varsemd og til straks å melde ifrå til Kulturavdelinga dersom ein under jordarbeid skulle støyte på automatisk freda kulturminne, jf. Lov om kulturminne § 8, 2.ledd."

Kulturminne frå nyare tid:

Gamle stolar og stølsvegar er å sjå på som svært viktige lokale kulturminne. Det same er steingardar hustuffer og andre spor etter tidlegare landbruksdrift. Fylkesrådmannen vil tilrå at rørgater og veganlegg vert lagt på ein slik måte at det ikkje skaper konflikt med lokale kulturminne. Der steingardar og stølsvegar likevel må kryssast med rørgate eller veg, må kulturminne og området rundt restaurerast på ein god måte.

Fylkesrådmannen vil i tillegg knyte slike merknader til dei seks prosjekta:

[...]

Svardøla kraftverk

Foreslått minstevassføring er 50 liter/sek. om sommaren. Fylkesrådmannen meiner at dette er for lite ut frå landskapsmessige omsyn, og at det vert auka til minst 130 liter/sek.

[...]

6. KONKLUSJON/TILRÅDING

Fylkesrådmannen rår til at konsesjon vert gitt for dei seks omsøkte kraftverka på visse vilkår, basert på at dei økonomiske fordelane av tiltaka vert større enn ulempene og at kraftverka vil styrke næringsgrunnlaget lokalt.

[...]

Sogn og Fjordane Turlag uttaler i brev av 23.04.2007:

"Friluftsliv i det aktuelle området:

Veitastrond er eit av dei aller viktigaste friluftsområda rundt Jostedalsbreen. Dette gjeld både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Området er ikkje gjennomkommersialisert og prega av masseturisme slik som i Briksdalen og til dels i Jostedalen (Nigardsbreen), og dette er med på å gjere Veitastrond mykje meir attraktivt både for norske og mange utanlandske turistar og friluftsfolk.

For "folk flest", norske og utanlandske, er Austerdalsbreen det viktigaste turmålet. Og det er mange som går der, mange fleire enn ein får inntrykk av når ein snakkar med Veitastrendingar. Men der er ikkje masseturisme. Underskrivne sakshandsamar har sidan 1969 vore i Veitastrond omlag 50 gongar (d.v.s. fleire gonger for året mange år, ingen gongar nokre ganske få år), og har gått mykje meir på Austerdalsbreen enn 90 - 95 % av Veitastrendingane. På ein fin sommardag for 2 – 3 år sidan, talde eg for moro skuld opp kor mange eg såg inne/nesten inne ved brekanten. Eg talde 85 personar, men det må ha vore langt over 100, for eg inne på breen omlag 4 timar midt på dagen, og på den tida var trafikken av turistar truleg aller størst.

Sogn og Fjordane Turlag og medlemslaga våre har fleire turar i/til/frå Veitastrond kvart år. I tillegg har DNT-lag frå andre delar av landet, turar der. Mellom anna har DNT sentralt hatt "Base camp" på Tungestølen både for born/familiar og for ungdom, i fleire år. Bregruppa i Oslo og Omegn Turistforening har også turar til/frå Veitastrond/Tungestølen.

Dei aller viktigaste turrutene er:

- *Til Austerdalsbreen. Fleire tusen går dit kvart år. Ei fin, viktig, men sjølvsagt mykje mindre brukt rute, er å halde fram vidare til Kvitesteinsvarden og Briksdalen.*
- *Langedalen og rutene over breen til/frå Fonn i Stardalen og Flatbrehytta i Fjærland.*
- *Snauedalen, og gjennom Snauedalen til Fjærland, eller omvendt.*

I tillegg til desse 3 hovudferdselsårane for "fot- og brefolket", er det også ei heil rekkje andre turruter både rundt Tungestølen, nede i/frå Veitastrondsbygda, og med utgangspunkt frå ulike stadar langs Veitastrondsvatnet. Veitastrond er kort og godt eit eldorado for friluftsliv og

naturoppleving, både for lette familieturar og for dei mest krevjande fjell- og breturar. Vi er mange som kjem attende dit gong etter gong!

Av dei no konsesjonssøkte kraftutbyggingane, er det Snauedøla kraftverk som er i sterkast konflikt med friluftslivet. Dette fordi ei av hovudturrutene, den gamle og veldig tradisjonsrike ruta over til Suphelledalen i Fjærland, går der.

Reiselivstilbodet i Veitastrond:

Av Luster kommune sin kommunedelplan for småkraftverk, kan ein få inntrykk av at Tungestølen Turisthytte (som er svært viktig for brevandrarar og friluftsfolk elles,) er den einaste reiselivstilknytte verksemda i Veitastrond, og dette er brukt som argument for at elvane nede i bygda er plasserte i "Grøn sone". Vi er forundra over at kommunen tilsynelatande har så liten kunnskap om næringslivet i eigen kommune, og skal gje nokre tilleggsopplysningar.

Nede i bygda er det 3 overnattingsverksemder som vi har kjennskap til. (Det kan vere fleire.):

- *Nesøyane Gjestegard. Sjå www.home.no/nesoyane/.*
- *Veitastrond Hytteutleige. Sjå www.sogneffjord.net/kristina/.*
- *Wenche Elisabeth Hoel, Vårstølen. Tlf. 57 68 66 80/928 41 644. Satsar internasjonalt.*

Veitastrond Hytteutleige sine hytter ligg nær ved det planlagde Snauedøla kraftverk. Wenche Elisabeth Hoel si verksemd ligg også nokså nær, på motsett side av hovudelva.

Andre reiselivstilknytte verksemder i Veitastrond som vi kjenner til:

- *Breporten. Breføring på Austerdalsbreen. Sjå www.breporten.no.*
- *Jaktutleige. Sjå www.jakt.ws.*
- *Veitastrond gardsysteri, Oddvar og May Ruth Neset. Produksjon av geitost.*
- *Brandøy gård, Edith og Edvin Flugheim. Geitostproduksjon.*
- *Elvebakken gardsysteri, Jens og Bjørg Heggstad. Geitostproduksjon.*
- *Triobakst. Flatbrødproduksjon.*
- *Andre ting: Eit nyetablert ridesenter er i ferd med å kome i drift. Det vert produsert rømmegraut, mellom anna for sal på Tungestølen Turisthytte. Kafeen i tilknytning til butikken i Veitastrond.*

Sjølv om verksemdene er små, er reiseliv i sum ei ganske viktig næring i Veitastrond, og med den eineståande naturen ein har i bygda, er potensialet for vidare satsing stort.

Det er planar om at vegen mellom Hafslo og Veitastrond skal bli Nasjonal turistveg. Vi har ikkje kjennskap kvar desse planane "ligg i løypa" akkurat no, men viss denne turistvegen blir etablert, vil det bety ei betydeleg marknadsføring av Veitastrond som turistmål.

Generelle synspunkt på dei 6 utbyggingane:

Alle utbyggingane er i større eller mindre grad i konflikt med friluftsliv og reiseliv. På den andre sida vil kraftutbygging gje folk i bygda, og nokre utanfor bygda, gode inntekter, som, i alle fall i ei viss grad, kan styrke busetnaden i bygda. Men for omfattande og skjemmaende

utbygging kan redusere potensialet for vidare utvikling av reiselivet, og dermed på litt lang sikt svekke grunnlaget for busetnaden i bygda. Det er derfor svært viktig å finne den rette balansen i utbyggingane. Ein må ikkje bygge ut absolutt alle elvar som kan utbyggast. Nokre må kunne renne fritt som før. Dei utbyggingane som vert gjennomførde, må gjerast mest mogeleg miljøvenlege, og det må leggst vekt på god vassføring om sommaren når bygda er mest attraktiv for friluftsliv og reiseliv.

Nokre moment vi meiner bør leggst stor vekt på for å gjere utbyggingane miljøvenlege og lite skjemmande:

- 1. Demningane må gjerast minst mogeleg synlege, til dømes ved god plassering i terrenget og ved innstøyping av/forblending med naturstein. Eventuelt ved bruk av farga betong i tillegg.*
- 2. Alle rørgater må gravast ned, eller borast gjennom fjell. Rørgate i dagen slik det er søkt om for Holen kraftverk, er fullstendig uakseptabelt, der må det nyttast borettunnel! Det må leggst stor vekt på revegetering av rørgatetraseane, slik at dei vert minst mogeleg synlege snarast råd.*
- 3. Dei vegane som det er heilt turvande å bygge, må gjerast om til "køyresterkt terreng" etter utbyggingane, slik at dei vert grøne og lite synelege. Køyresterkt terreng er fullt ut tilfredsstillande som traktorveg for tilsyn med demningane og for eventuelt uttak av skog. Nokre av dei kan også verte attraktive som turveg både til fots og på ski. Køyresterkt terreng er vanlegvis mindre utsett for erosjon enn grusveg. Permanente grusveg må ikkje tillatast lenger enn fram til dei kraftstasjonane der ein treng det.*
- 4. For landskap, friluftsliv, reiseliv og biologisk mangfald, er det viktig at elvane har god vassføring om sommaren. Dette oppnår ein dels ved gode minstevassføringar, minst 10 % av gjennomsnittleg sommarvassføring, og aller mest ved at den maksimale slukevna i kraftstasjonane ikkje vert for stor. For 5 av dei 6 kraftverka er det søkt om svært stor maksimal slukevne, og med eit mogeleg unntak for Uiladøla kraftverk, som har den minste konsesjonssøkte maksimale slukevna, må slukevna for alle utbyggingane reduserast kraftig. For å sikre ein god "dynamikk" i elvane også etter utbygging, må slukevna ikkje overstige 150 % av gjennomsnittsvassføringa.*
- 5. Det må leggst stor vekt på støydemping av kraftstasjonane, uansett kvar dei er plasserte. For friluftsliv, er kraftstasjon-"hyling" svært negativ for naturopplevinga! At utforminga og plasseringa av kraftstasjonane vert god, reknar vi som sjølvagt i dag.*
- 6. Det er ønskeleg at nye 22 kV kraftliner i størst mogeleg grad vert lagde i kabel i staden for at det vert nytta lufiliner.*

Av dei 6 utbyggingane, reknar vi utbygging av Snauedøla som den klårt mest konfliktfylte. Den er den mest synlege og markerte av elvane, og er i sterk konflikt med friluftslivet. Den er også i stor konflikt med reiselivet, der den ligg nær ved og godt synleg frå 2 av turistovernattingsstadane i bygda, og godt synleg frå bommen der alle som skal innover mot Tungestølen og Nyestølen må stoppe. Vi meiner at Snauedøla ikkje bør byggast ut uansett avbøtande tiltak. Ei elv er minimum av det som må få renne fritt i dette eineståande fine landskapet! Holen kraftverk oppfattar vi også som svært konfliktfylt i konsesjonssøkt form, der det ligg svært godt synleg frå det som etter kvart truleg vert ein ny Nasjonal turistveg. Men for

dette kraftverket er det mogeleg å gjere endringar som gjer utbygging mindre uakseptabel. I det etterfølgjande skal vi omtale dei einskilde kraftverka.

[...]

Svardøla kraftverk:

Vi viser til dei generelle synspunkta ovanfor. Det er ikkje stolar i området, og den planlagde vegen vil i hovudsak vere aktuell i samband med tilsyn med inntaket, vedhogst, hjortejakt og turgåing til fots og på ski. For alle desse formåla vil det vere tilfredsstillande at vegen vert omgjort til "køyresterkt terreng" etter anleggsperioden.

Store delar av elva er godt synleg i landskapet, og er eit viktig landskapselement. God vassføring om sommaren er derfor viktig. For å få brukbar "dynamikk" i elva, og ta vare på den som landskapselement, må minstevassføringa om sommaren vere minst 10 % av gjennomsnittsvassføringa om sommaren, og slukevna for kraftstasjonen må ikkje vere meir enn 150 % av gjennomsnittsvassføringa. Innsparingar på redusert røyr diameter og redusert maskininstallasjon i kraftstasjonen, vil kompensere for noko av produksjonstapet.

Det går fisk opp i elva nedanfor kraftstasjonen. Bedømt ut frå konsesjonssøknaden er det vanskeleg for oss å vite kor viktig dette er. Vi ber NVE innhente tilleggsopplysningar, og ut frå dette bedømme om det er trong for installering av omløpsventil i kraftstasjonen.

Under føresetnad av at det vert teke omsyn til merknadane ovanfor, og at utbygginga elles vert gjennomført på ein god måte, reknar vi utbygginga som akseptabel ut frå våre interesser.

[...]

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane uttaler i brev av 10.04.2007:

"Prinsipielt om søknadene og Veitastrondi

Veitastrond er ei jordbruksbygd som strekker seg inn mot Jostedalsbreen. Bygda er også ei turistbygd med fleire mykje nytta oppgangar til Jostedalsbreen og fleire kjende brearmar med Austerdalsbreen som den mest kjende. Bygda har også ei kjend turisthytte, Tungestølen. Veitastrond skulle ha svært gode føresetnader for å bygge reiselivet og turistferdsla vidare ut med sin nærleik til Jostedalsbreen, og desse søknadene om småkraftverk må vurderast nøye i samanheng med konsekvensar for natur og reiseliv.

Det har vore stor fråflytting frå Veitastrond dei seinare åra av fleire årsaker, men truleg helst på grunn av den almenne nedgangen i sysselsettinga i jordbruket. Ei slik småkraftutbygging kan nok gje ein del inntekter til bygda, og vi ynskjer ikkje å seie nei til alle søknadene. På den andre sida vil også ei bygging av desse kraftverka endre naturtilhøva i stor grad og dermed redusere opplevinga av landskapet både for dei fastbuande og dei som vitjar bygda. Først og fremst av omsyn til dette vil vi også seie nei til eit par av dei prosjekta som etter vår meining vil ha størst negative konsekvensar.

Frårår bygging av to av kraftverka

Dei to søknadene som vi seier nei til, er Snauedøla kraftverk, utbyggar grunneigarlaget, og Hola kraftverk(er vel det korrekte namnet!), utbyggar Luster Småkraft. Snauedalen er ein flott

og hengande u-dal, og elva Snauedøla stuper seg ned i fossestryk i terskelen ned mot hovuddalen. Elva er her såleis svært synleg i landskapet og ein svært viktig del av landskapsopplevinga. Dette området er også mykje nytta til friluftsliv med m.a. sti gjennom Snauedalen over til Fjærland og stor ferdsel til Tungestølen og vidare mot Austerdalsbreen og Langedalsbreen. Rapporten nemner at ei utbygging vil ha "lite verknad" for brukarinteressene, dvs. i samband med friluftsliv og turisme. Dette er ein konklusjon vi slett ikkje kan vere samde i. Vi meiner tvert imot at denne elva og fossestryka har stor verdi for alle som vitjar området.

Vi går også imot bygging av Hola kraftverk. Yngsdalen på vestsida av Veitastrondsvatnet er også ein svært vakker og karakteristisk u-dal med ein bratt terskel ned mot vatnet. I denne terskelen er også Yngsdalselvi svært synleg i landskapet og stuper seg ned mot vatnet i fine fossefall. Rapporten seier også at "områdets landskapsmessige verdi må tilsies å være stor, og Yngsdalselvi utgjør et viktig landskapselement i prosjektområdet. "Det vert også sagt at røyrleidningen må gå i dagen ned mot vatnet, noko som vil "forringe landskapsbildet i betydelig grad". Alt dette skulle såleis tilseie at konsekvensane for landskapet ville bli svært store ved ei kraftbygging, og ei svært lita minstevassføring vil ikkje bøte på dette. Rapporten seie også at "tiltaket gir liten negativ konsekvens for brukarinteressene". Dette er ein konklusjon vi ikkje kan vere samde i. Denne elva og fossane er som sagt svært synlege for alle som ferdast her, og vi trur at landskapsopplevinga vil bli mykje redusert ved ei utbygging.

Om dei fire andre kraftprosjekta

Vi kan akseptere bygging av dei 4 andre småkraftverka, dvs, Eldeelvi kraftverk, Svardøla kraftverk, Vetle Svardalen kraftverk og Utladøla kraftverk. Vi er noko tvilande til om Eldeelvi kraftverk bør byggast, men denne elva er etter måten lite synleg i landskapet, og området er elles heller lite nytta til friluftsliv og ferdsel elles. Dei andre tre kraftverka ser ut til å vere mindre problematiske sett ut frå omsynet til landskap og friluftsliv m.m.

Konklusjon

Vi går såleis mot bygging av Snauedøla kraftverk og Hola kraftverk ut frå dei grunnane vi har nemnt. Vi meiner likevel at det ut frå omsynet til næringslivet og busettinga på Veitastrond bør akseptast at dei andre kraftverka blir bygde, og at dette kan gje inntekter til bygda. Utbyggarane vil sikkert då hevde at ei redusert utbygging også vil redusere lønsemda ved utbygginga. Dette kan så vere, men vi meiner at også tapet ved ikkje minst landskapsopplevinga og dermed tapet for t.d. friluftsliv og turisme må gå inn i dette reknestykket, og då må det kunne forsvareast at nokre av dei mest verdfulle elvane blir "sparde" og tekne vare på for ettertida."

Statnett SF uttaler i brev av 10.04.2007

[...]

"Den planlagte kraftproduksjonen i området er planlagt innmatet på 66 kV ledningen Årøy-Leirdøla som mater inn mot Leirdøla transformatorstasjon. Med 53 MW ny kraftproduksjon i det aktuelle området vil Statnetts 160 MVA 66/300 kV transformator i Leirdøla bli overbelastet i visse perioder. Dette vil først å fremst være tilfelle i lavlastsituasjoner (sommerhalvåret) når produksjonen i området er høy. Dette er også påpekt i Luster Energiverks søknad (side 14). Ifølge søknaden vil transformatoren i perioder bli 13 %

overbelastet. Dette innebærer en effekt på om lag 21 MW. Etter det vi forstår er det nå seks kraftverk med installert effekt på 34 MW som konsesjonsbehandles. Statnetts 160 MVA transformator vil i så fall i perioder gå fullastet.

Med eksisterende kraftforbruk i området synes Statnetts installerte 300/66 kV transformator på 160 MVA i Leirdøla ikke å begrense produksjonen i de omsøkte kraftanleggene med 34 MW produksjonskapasitet. Transformatoren vil imidlertid i perioder bli utnyttet maksimalt slik at det neppe er mulig å installere mer ny kraftproduksjon i området uten at dette medfører periodevis produksjonsbegrensninger.

Statnett registrerer økende aktivitet med hensyn til planer om ny småkraftproduksjon. En viktig utfordring som må håndteres er begrensninger i kraftnettet. Disse begrensningene kan både oppstå på distribusjons-, regional- og sentralnettetsnivå. Statnett er opptatt av at det legges til rette for samfunnsrasjonelle løsninger.”

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

På vegne av søker har Bystøl AS i brev av 31.07.2008 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

”Elda og Vårstølen grunneigarlag.

Kommentar til høringsuttalelsar til søknad om bygging av Eldeelvi, Svardøla, Snaudedøla og Vetle Svardalen kraftverk

Hovudmoment frå høringsuttalelsane og søkjar sine kommentarar:

Nr	Høringspart	Hovudmoment frå uttale	Søkjar sin komentar
1	Sogn og Fj. fylkeskommune	<u>Svardøla:</u> • Krav om minstevassføring 250 l/s	• ok. I samsvar med kommentar til pkt. a) frå Fylkesmannen S&Fj.
2	Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Svardøla: Same kommentar som for Eldeelvi med unntak av pkt. b) og f) over (desse utgår)	Hovudsakleg same kommentarar som for Eldeelvi, men med fylgjande endringar: • 5-persentil er utrekna til 501 l/s for sommaren og 51 l/s for vinteren. Av omsyn til miljø og landskap

			<i>meinar vi ei minstevassføring på 0,5 x 5 persentilen, dvs. 250 l/s sommarvassføring er tilstrekkeleg.</i>
3	<i>Asbjørn Nes, Veitastrond</i>	<i>Felles kommentar: Pga. samla omfang skal søknadane handsamast etter vassdragsreguleringslova.</i>	<i>Under utarbeiding av søknadane vart dette spørsmålet stilt til NVE. Tilbakemeldinga var at søknadane skal handsamast enkeltvis etter vassressurslova. Uttalen frå A. Nes inneheld også faktafeil. Det er ikkje 10-15 kraftverk men til saman 7 det er søkt konsesjon for.</i>
4	<i>Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane</i>	[...]	[...]
5	<i>Statnett SF, Oslo</i>	<i>Begrensa kapasitet til 160 MVA ved transformator 66/300kV ved Leirdøla. Dette kan medføre periodevise produksjonsbegrensingar om sommaren.</i>	<i>Vi vil her vise til arbeidet som vert gjort av Luster Energiverk i samband med planlegging og konsesjonssøking om ny linje frå Veitastrond til Heggemyrane. Evt. periodevis produksjonsbegrensing vert å drøfte mellom partane i samband med nettilknytingsavtalar.</i>
6	<i>Sogn og Fjordane Turlag, Førde</i>	<i>For omfattande og skjemmande utbygging vil redusere potensiale for utvikling av reiselivet og svekke grunnlaget for busetnad i bygda.</i>	<i>Kva som er ei omfattande og skjemmande utbygging kan det vere ulike syn på. Vi meiner omsøkte prosjekt med</i>

			<i>justeringar som nemnt i dette notatet (spes. minstevassføring) må sjåast på som ei skånsam utbygging og vil heilt klart ha positive verknader for næringsutvikling i bygda, inkludert turisme og reiseliv. Sjå kommentar til Naturvernforbun det over.</i>
		<u>Moment for å gjere ei utbygging miljøvennleg og lite skjemmande:</u> 1. Demningar minst mogeleg synlege 2. Nedgraving av rørgater 3. Vegar som må byggast ny bør utførast om køyrestærkt terreng. 4. Minstevassføring min. 10% av gj.snitt sommarvassføring og slukeevne maks.150% av årleg gj.snitt.	• <i>ok. Ivareteke slik søknaden er framsett. Fargetilsetjing i betong kan vurderast som eit tiltak.</i> • <i>ok. Ivareteke slik søknaden er framsett.</i> • <i>Ok.</i> • <i>Dette gir for Eldeelvi 528 l/s, Svardøla 258 l/s, Snauedøla 226 l/s og Vetle Svardalen 104 l/s. Vårt forslag er å bruke 0,5 x 5-persentil. Dette gir om lag same verdiane.</i>

		5. Det må leggjast stor vekt på støydemping, utforming og plassering av kraftstasjonane. 6. Ynskjeleg at nye 22 kV liner vert lagt med kabel i grøft.	<i>Ved vurdering av slukeevne er det i søknaden også gjort ei vurdering av slukeevne ifht. Midlere sommarvassføring (stor skilnad mellom vinter- og sommarvassføring). Økonomien i prosjekta tillet ikkje ei slik reduksjon i slukeevna som SFT foreslår.</i> • <i>Ok. Vert vurdert som godt ivareteke slik søknaden er framsett.</i> • <i>Planlagt som kabel (svart) i luftspenn. Denne er lite synleg i landskapet.</i>
7	Luster kommune	• <i>Nærmare vurdering om kraftlinje frå kvart einskild kraftverk til tilknytningspunkt på 22kV nett heilt eller delvis bør leggjast i grøft.</i>	• <i>Som nemnt over er tilknytningslinjene planlagde som kabel i luftspenn. Etter fastlegging av trasè for 66 kV linje og plassering av transformatorstasjon 22/66 kV vil ein måtte vurdere linjeføring og -type linje individuelt frå dei 4 kraftstasjonane.</i>

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søkere er berørte grunneiere og fallrettighetshaverne i Svardøla. Disse ønsker å etablere Svardøla Kraft AS som skal eies og drives av dem. Søker ønsker å bygge og drifte det planlagte kraftverket som skal nytte fallet i Svardøla mellom kote 576 og 184.

Søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Svardøla kraftverk.

Det er videre søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av nødvendige elektriske anlegg, samt etter forurensningsloven for å gjennomføre tiltaket.

Søknaden blir behandlet parallelt med 5 andre småkraftsaker i Veitastrondområdet.

Beskrivelse av området

Svardøla ligger østvendt ved nordenden av Veitastrondvatnet i Luster kommune i Sogn og Fjordane, ca. 24 km nordvest for Hafslo. Svardøla har et nedbørfelt ved inntaket på 14,3 km². Dette består hovedsakelig av snaufjell og 43 % bre. Høyeste punkt i feltet er om lag 1670 meter over havet. Elva går jevn og stri med små fosser og stryk fra det planlagte inntaket og ned til det flatere partiet på Veitastrond. Svardøla renner ut i Sumelvi som er hovedelva i Veitastrond. Den planlagte utbygde strekningen er stri og storsteinet. Langs elva er det mye løvskog og selve terrenget er kupert med mye løsmasser og større steinblokker. Fra planlagt inntak og fram til grensen for Jostedalsbreen nasjonalpark er det ca 1,1 km med en høydeforskjell på ca. 670 meter.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det går en jordbruksveg fram til planlagt kraftstasjon. Ved utløpet til Sumelvi er det bygd en elveforbygning. Ellers er det ingen eksisterende inngrep i influensområdet.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 576. Dammen er tenkt utført som en buet betongdam med damhøyde på 4 meter, bredde 15 meter. Det neddemte arealet er beregnet til ca. 300 m².

Rørgate

Rørgaten fra inntaket og ned til kraftstasjon er planlagt nedgravd på sørsiden av elva og vil få en lengde på ca. 1700 meter.

Kraftstasjon

Stasjonsbygningen er planlagt plassert vest for Sumelvi ved elvebredden av Svardøla på kote 184. Kraftstasjonen vil utnytte et areal på ca. 250 m².

Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,84 m³/s og minimum slukeevne på 0,14 m³/s. Til sammenligning er middelvannføring ved inntaket beregnet til 1,42 m³/s og alminnelig lavvannføring 50 l/s.

Elektriske anlegg

Kraftverket vil bli installert med en generator med installert effekt på 9,2 MW, ytelse på 10,2 MVA og en spenning på 6,67 kV. Transformatoren får en ytelse på 10,5 MVA og en omsetning på 6,67/21,5 kV. Kraftverket vil bli koplet til planlagt 66 kV linje fra Veitastrond til Leirdøla transformatorstasjon med en 22 kV luftlinje. Denne 66 kV-linja er omsøkt separat av Luster Energiverk AS, og behandles samtidig med kraftverksøknaden.

Veier

Det er planlagt å gruse opp jordbruksvei fram til planlagt kraftstasjon i tillegg til å forsterke bru over Sumelvi. Det er planlagt ny vei de siste 50 meterne fram til kraftstasjonen og i fra kraftstasjon og opp til inntaket. Vegen opp til inntaket er planlagt å følge røtraseen store deler av strekningen, men det må legges inn noen svinger i de bratteste partiene.

Massetak og deponi

Det vil ikke bli behov for massetak eller deponi ved anlegget. Overskuddsmasser er planlagt brukt til terrengarrondering lokalt.

Hydrologiske virkninger

Svardøla kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 14,3 km². Middelvannføringen ved inntaket er 1,42 m³/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til ca. 50 l/s. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,84 m³/s noe som tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen. Minste slukeevne er oppgitt til 0,14 l/s. 5 persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 460 l/s og 18 l/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 50 l/s, lik alminnelig lavvannføring i sommersesongen, men i kommentaren til høringsuttalelsene er dette foreslått økt til 250 l/s. Det er ikke foreslått minstevannføring om vinteren.

En utbygging som omsøkt vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen på den berørte strekningen, men flomoverløp vil tidvis sikre noe vannføring utover minstevannføring. Dager med vannføring større enn største slukeevne i et middels år er beregnet til 57 og dager med vannføring mindre enn minste driftsvannføring er 52

Produksjon og kostnader

Prosjektet vil som omsøkt gi en årlig produksjon på 29,8 GWh i et midlere år. Dette fordeler seg med 25,8 GWh sommerkraft og 4,0 GWh vinterkraft. Utbyggingsprisen er beregnet til 1,69 kr/kWh i 2006.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Røtraseen vil legge beslag på rundt 1500 m² og veier 8000 m². I tillegg vil etablering av damsted, kraftstasjon og 22 kV kraftlinje kreve et areal på til sammen 1150 m².

Søker innehar avtale om disponering av alle grunn- og fallrettigheter som er nødvendig for gjennomføring av tiltaket.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Influensområdet ligger i LNF område i kommunens arealplandel. I tillegg kommer det omsøkte prosjektet inn under grønn sone i kommunedelplan for småkraftverk. Dette indikerer et lavt konfliktnivå området.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er under gjeldende grense for behandling i SP, og det finnes heller ikke andre SP-prosjekt som berøres av utbyggingen.

Verneplan for vassdrag

Prosjektet berører ikke vassdrag vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder

En utbygging som planlagt vil påvirke INON områder. Villmarkspregede områder blir redusert med 0,62 km², INON område sone 1 vil bli redusert med 7,4 km² og INON sone 2 reduseres med 3,75 km².

Andre verneplaner

Det planlagte inntaket ligger ca. 1 km fra grensen til Jostedalsbreen nasjonalpark. Nasjonalparken vil derfor berøres ved nedklassefisering av INON områder i selve parken.

Nasjonale laksevassdrag

Utbyggingen berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort to ganger i "Sogn avis" og "Norsk Lysningsblad".

Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene i uttalelsene.

Luster kommune mener at tilknytning mellom kraftverket og planlagt 66 kV linje bør skje via jordkabel. Kommunen har ellers ingen merknader til søknaden.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane vurderer den planlagte utbyggingen som akseptabel i forhold til allmenne interesser på visse vilkår. Det må settes en minstevannføring som tilsvarer minimum 5 persentil vannføring for sommer- og vintersesongen. Maksimal slukeevne bør være lik middelvannføring. Fylkesmannen ønsker ikke en permanent vei opp til inntaket. Veien bør revegeteres og tilbakestilles til kjøresterkt terreng. Av hensyn til gyteområder i nedre deler av Svardøla mener Fylkesmannen at det bør stilles krav om automatisk forbislippingsventil. Bunndyrfaunaen bør undersøkes nærmere og kantvegetasjonen må tas vare på. Fylkesmannen forutsetter at tiltaket blir gjennomført skånsomt og at det blir tatt hensyn til støy fra kraftstasjonen.

Sogn og fjordane fylkeskommune mener at det av landskapsmessige hensyn bør settes en minstevannføring på 130 l/sek.

Sogn og Fjordane turlag ønsker at veien fra kraftstasjonen og opp til inntaket blir omgjort til kjøresterk del av terrenget etter utbygging. Turlaget mener at minstevannføring om sommeren bør ligge på minimum 10 % av gjennomsnittlig vannføring om sommeren. Turlaget mener at det ikke bør være større slukeevne enn 150 % av middelvannføringen. Av hensyn til gyteområdene for fisk nedstrøms kraftstasjonen ønsker turlaget at NVE vurderer behovet for automatisk forbislippingsventil.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har ingen spesielle merknader til den planlagte utbyggingen.

Statnett SF har ingen merknader till konsesjonssøknaden annet enn å påpeke lastproblematikk i Leirdøla transformatorstasjon.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor er det gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og ulempene ved tiltaket

Fordeler

- En utbygging etter de foreliggende planene vil, etter søkers beregning gi 29,2 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Tiltaket vil gi inntekter til grunneierne, kommune og stat.
- Tiltaket kan bidra til å opprettholde lokal bosetning og gi lokal verdiskapning

Ulemper

- Tiltaket innebærer fysiske inngrep som kan være sjenerende sett fra fylkesvei og Veitastrond.
- Tiltaket vil medføre sterkt redusert vannføring i Svardøla på utbyggingsstrekningen i store deler av året. Dette vil ha ulemper for landskapsopplevelsen, friluftsliv og vanntilknyttet biologi.

NVEs vurdering

Den planlagte utbyggingen gjelder et elvekraftverk med inntaksdam i betong, nedgravd/nedsprengt rørledning, kraftstasjonsbygning, vei og tilkobling til omsøkt 66 kV linje. NVE vurderer prosjektet til å ha akseptabel lønnsomhet. Høringsuttalelsene som har kommet inn støtter den omsøkte utbyggingen, men enkelte har krav om større minstevannføring, redusert slukeevne, omløpsventil og anleggsteknisk utførelse av prosjektet.

Landskap og friluftsliv

Kraftstasjonen vil ligge på sørsiden av Svardøla ved elvebredden ca. 200 meter fra samløpet til Sumelvi.

De største fysiske inngrepene vil etter NVEs syn være i form av anleggelse rørrasé på ca 1710 m, inntaksdam og fraføring av vann fra elvestrengen. Den planlagt berørte elvestrekningen begynner på et flatere parti oppe i Svardalen for så å brette seg ut og gå stri, storsteinet også enkelte partier med små fosser. Elva brette seg ut i fra Svardalen, ned mot Veitastrond og ender ut i Sumelvi. Svardøla er et viktig landskapselement i Veitastrond og spesielt ved høy vannføring er den godt synlig fra fylkesveien og Veitastrond. Selve Svardalen er lite benyttet i friluftssammenheng. En utbygging som omsøkt vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen på den berørte strekningen i store deler av året, men flomoverløp vil tidvis sikre noe vannføring utover minstevannføringen på elvestrekningen. For å ivareta det landskapsmessige aspektet mener NVE at søker kan avbøte på sår i forbindelse med etablering av veier og rørgate ved å planlegge for revegetering allerede under detaljplanleggingen.

Fylkesmannen og turlaget mener at den planlagte slukeevnen til kraftverket blir for høy og vil påvirke landskapsbildet mer enn nødvendig med tanke på den visuelle effekten. Størrelsen på

minstevannføring vil ha stor betydning for hvor negativ en utbygging blir på landskapsopplevelsene. I de høringsuttalelsene der minstevannføringen er kommentert er det enighet om at det bør stilles krav om en noe høyere minstevannføring enn det søker har foreslått i søknaden. NVE mener at alminnelig minstevannføring i brevassdrag er en typisk vintervannføring og derfor ikke representativt for sommersesongen. Høy minstevannføring, særlig om sommeren, er avgjørende for å ivareta landskapsopplevelsen elva har for friluftsliv. Etter vårt syn vil en helårlig og høyere minstevannføring være av større betydning for opplevelsen enn en redusert slukeevne. Fylkesmannens merknad om at elva har opphav fra et verneområde og derfor må vurderes strengere mener vi ikke kan tillegges vekt.

Fylkesmannen mener at vegen opp til inntaket bør omgjøres til kjøresterkt terreng etter en ev. utbygging. Fylkesmannen begrunner dette med at permanente veier som blir brukt i forbindelse med kraftutbygging, skal være åpne for allmenn ferdsel. Fylkesmannen mener at en permanent vei vil medføre biltrafikk innover Svardalen, noe fylkesmannen ser på som lite ønskelig. Etter vår vurdering vil det være naturlig å redusere veier til kjøresterk del av terrenget etter en ev. utbygging slik at området ikke belastes verken visuelt eller trafikkmessig mer enn nødvendig.

Fylkesmannen og turlaget ønsker at det blir lagt stor vekt på utformingen av de fysiske inngrepene og at det blir benyttet mest mulig naturstein ved utforming av inntaksdammen. Detaljene rundt rørtrasé, anleggsvei til inntaket og landskapsmessige forhold vil bli ivaretatt gjennom NVEs godkjenning av detaljplanene og oppfølging i byggetiden dersom det gis konsesjon.

Tiltaket vil føre til reduksjon av villmarkspregede områder med 0,62 km², INON område sone 1 med 7,4 km² og INON sone 2 med 3,75 km². NVE mener generelt at prosjekter som innebærer inngrep i villmarkspregede områder er en indikasjon på at det kan være et verdifullt naturområde. Selv om inngrepsfrihet er en verdi i seg selv, er det i mange tilfeller nødvendig å vurdere denne verdien sammen med verdier som biologisk mangfold, friluftsliv og landskapsopplevelse for å vurdere om inngrepsfrihet i området eventuelt forsterker disse verdiene. NVE mener at dette må ses i sammenheng med andre planlagte eller etablerte vassdragsinngrep i området slik at en kan få en samlet vurdering av bortfall av INON. Vi har merket oss at Fylkesmannen i dette tilfellet ikke har tillagt bortfallet særlig vekt. Vi slutter oss til Fylkesmannens vurdering om dette.

Biologisk mangfold og viktige naturområder

I følge miljørapporten er det ikke registrert ferskvannsarter som er oppført på den Norske rødlista, i influensområdet. Det er heller ikke observert spesielle fosseenger eller fossesprøytoner.

I miljørapporten blir elva beskrevet som ikke fiskeførende. Sett ut fra tilgjengelighet og avstand fra Veitastrondvatnet sammen med substrat og utforming av Svardøla mener NVE at det med stor sannsynlighet går ørret opp i nedre deler av Svardøla for å gyte. Fylkesmannen viser til gyteforholdene for ørret nedenfor den planlagte kraftstasjonen og påpeker at gyteforholdene i indre del av Veitastrondvatnet er avgrensa og disse områdene har stor verdi. Fylkesmannen og turlaget mener at det må monteres automatisk forbislippingsventil for å unngå tørrlegging av gyteplasser ved en plutselig stans i kraftstasjonen. Søker uttaler i sin kommentar til høringsuttalelsene at de er enig i denne løsningen. NVE mener at de negative effektene en ev. utbygging vil ha for gyteforholdene til ørretbestanden i Veitastrondvatnet, vil reduseres ved montering av automatisk forbislippingsventil.

I følge miljørapporten er det ikke kjent at det er noen truede arter av fugl i området. Svardøla er av en størrelse og utforming som egner seg godt for fossefall. Fossefall står ikke på den norske rødlista, men er sårbar for kraftutbygginger. I Veitastrond er det planlagt flere utbygginger, og fossefallet vil bli hardt rammet dersom det ikke blir tatt hensyn med slipp av minstevannføring. Potensielle elver for fossefall er vurdert i eget bakgrunnsnotat om sumvirkningene av de planlagte utbyggingene inne i

Veitastrond. Med slipp av minstevannføring vil bunndyrproduksjonen til en viss grad opprettholdes. Dette vil være positivt for fossekall, som med stor sannsynlighet bruker strekningen til næringssøk.

Fylkesmannen påpeker at undersøkte brepåvirkede vassdrag rundt Jostedalsbreen har vist seg å inneha en spesiell bunndyrfauna som domineres av kuldetilpassede fjærmygglarver. Bunndyrfaunaen i selve elvestrengen er ikke undersøkt, og Fylkesmannen mener at det av den grunn bør slippes minstevannføring i elva hele året. Svardøla har et nedbørfelt som i følge konsesjonssøknaden består av 43 % bre. NVE er enig med fylkesmannen i at Svardøla har enkelte likhetstrekk med elvene på vestsiden av Jostedalsbreen. NVE rapport fra 2010 som omhandler etterundersøkelser ved bygging av småkraftverk viser at bunndyrfaunaen blir lite endret så lenge det slippes minstevannføring. Ved redusert vannføring øker ofte tettheten av bunndyr, men pga redusert vanndekt areal og redusert vannføring vil det totalt sett bli mindre bunndyrproduksjon. Slipp av minstevannføring vil derfor kunne redusere denne negative påvirkningen. For bunndyrproduksjonen er det derfor viktig med vanndekt areal og sammenhengende drift i vassdraget. Ved å ikke slippe minstevannføring vil elva i perioder tørrlegges og drift av bunndyr i enkelte perioder med lite tilsig stoppe opp. Hos bunndyrfaunaen i elver, er en stor andel av artene mest aktiv i vinterhalvåret dette skyldes en tilpasning i forhold til tilgang på næring. Av hensyn til biologisk mangfold mener NVE at det må slippes minstevannføring hele året. NVE har sett på behovet for tilleggsundersøkelser, dersom det skal være aktuelt å følge opp med mer spesifikke undersøkelser, må det være en viss sannsynlighet for å gjøre funn av betydning for vedtaket. Vi kan ikke se at det er tilfellet i denne saken.

NVE mener kunnskapsgrunnlaget knyttet til å fatte vedtak er tilfredstillende slik at kravet i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. Med slipp av en sesongavhengig minstevannføring vil heller ikke § 9 om føre – var prinsippet være aktuelt.

NVE har vurdert sumvirkningene av bortfallet av vann i de bretilknyttede elvene i Veitastrond i et eget notat for sumvirkninger. For vurderinger av tiltaket etterbestemmelser i9 naturmangfoldloven viser vi til dette notatet.

Kulturminner

I følge søknaden er det ikke kjent at det forekommer kulturminner mellom inntak og kraftstasjon. Fylkesrådmannen kjenner ikke til registrerte automatisk freda kulturminner innenfor influensområdet. Det kan likevel ikke utelukkes at det kan finnes uregistrerte kulturminner i området og de minner derfor om aktsomhetsplikten ved en ev. utbygging og krav om varsling funn.

Fylkeskommunen påpeker at gamle støler, stølsveger, steingjerder, hustufter og andre spor etter tidligere landbruksdrift ses på som svært viktige lokale kulturminner. NVE mener forholdet til kulturminner ikke har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet siden ev. funn kan ivaretas gjennom standardvilkår for kulturminner ved en ev. konsesjon.

Kraftlinjer

Fylkesmannen, kommunen, fylkeskommunen og turlaget mener at linjetilknytning fra kraftstasjon til 66 kV linjen bør graves ned i grøft. Utbygger mener at slik den er planlagt med svart kabel i luftspenn vil være lite synlig i landskapet.

Av hensyn til fugl ønsker kommunen å få lagt kabel i grøft. Utbygger har ikke kommentert dette forholdet.

Tilknytning fram til 66 kV linje kan bygges innenfor lokal netteiers områdekonsesjon. Før bygging skal planen legges frem for lokale styresmakter og grunneiere. Ved uenighet om valg av løsning kan saken legges frem for NVE som behandler den som en søknad om anleggskonsesjon.

Totalt vil alle utbyggingene som omsøkt gi en produksjon på ca. 107 GWh. Dersom det blir for få prosjekter som gjennomføres så vil det grunnet linjekostnadene for 66 kV linjen være mindre realistisk at den blir bygget og da blir ny produksjon ikke like aktuelt.

Samfunnsmessig nytte

Et investeringsprosjekt som her vil koste over 50 millioner kroner vil kunne gi ringvirkninger både lokalt og regionalt som kjøp og salg av varer og tjenester både i en ev. byggeperiode og driftsfase. NVE vil bemerke at tallene er utregnet i 2006 og må forventes å være noe økt etter dagens priser.

Fallrettshaverne er tiltakshavere for prosjektet, og NVE mener at den ev. utbyggingen vil styrke økonomien lokalt og kunne være med på å opprettholde bosettingen i distriktet samt gi ny fornybar energi til samfunnet.

Samlet belastning

Svardøla kraftverk inngår i en pakke på totalt seks omsøkte kraftverk i Veitastrandområdet. Prosjektene vil berøre mange av de samme vassdragstypene og flere utbygginger kan få en negativ samlet belastning på disse vassdragstypene. For biologisk mangfold har vi derfor sett på populasjoner som kan benytte seg av flere vassdrag, samt populasjoner som kan være avhengig av brevassdrag. Dersom utbyggingene fører til stor fragmentering av en arts habitat, kan den forsvinne fra området. NVE vurderer også landskapets tålegrense og samlede konsekvenser for friluftsliv. Samlet belastning har vært et sentralt tema når vi har vurdert disse søknadene. Det er derfor utarbeidet et eget notat hvor de samlede konsekvensene av utbyggingene er vurdert nærmere og også gjort en helhetlig vurdering etter naturmangfoldloven.

Dersom det fastsettes krav om avbøtende tiltak er NVE av den oppfatning at en ev. bygging av Svardøla ikke vil medføre eller forsterke ulemper av betydning for de øvrige omsøkte vassdragene.

NVE har i egne vedtak av i dag gitt konsesjon til Eldeelvi-, Vetle Svardalen-, Utladøla og Holen kraftverk, da virkningene av disse utbyggingene, både med tanke det enkelte vassdrag og totalt sett for området er akseptable. NVE har avslått søknad om bygging av Snaedøla kraftverk, da vi mener virkningene av denne utbyggingen vil ha store negative konsekvenser for allmenne interesser. For vedtak i denne saken viser vi til vår konklusjon nedenfor.

Oppsummering

NVE har vurdert planene slik de er forelagt. NVE mener det planlagte kraftverket, kan være et bidrag til å styrke det lokale næringsgrunnlaget og gi noen inntekter lokalt og ser dette som positivt. I tillegg vil kraftverket gi ny fornybar energiproduksjon på 29,8 GWh/år slik det er planlagt, til området. Dette er en produksjon som er i øvre sjikt av hva som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi. I tillegg vil

kraftverket slik det er planlagt gi et betydelig bidrag for å kunne gjennomføre utbyggingen av ny 66 kV linje som vil bidra til å få ny kraft ut fra området. Det er i dag gitt konsesjoner til bygging av småkraftverk på samlet 80 GWh som er avhengig av at linjen blir etablert. NVE har ytterligere søknader om bygging av kraftverk inne i inne til behandling, som er avhengig av denne linjen.

Slipp av minstevannføring hele året vil redusere de landskapsmessige virkningene og opprettholde vanntilknyttet liv i og langs elva. Med Øvrige ulemper kan ivaretas ved godkjenning av detaljplaner og oppfølging i byggetiden.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelser mener NVE at fordelene og nytten av tiltaket overstiger skade og ulemper for private og allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 vil da være tilfredsstilt. Vi gir på denne bakgrunn Svardøla kraft AS tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Svardøla kraftverk på de vilkår som følger vedlagt. Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til installasjon av elektriske høyspentanlegg og en kabel som vil knytte kraftverket til planlagt 66 kV linje eller eksisterende 22 kV linje. 66 kV linjen er omsøkt av Luster energiverk og NVE har fattet vedtak i dag om dette. Virkningen av linjetilknytningen fra kraftverket inngår i NVEs helhetsvurdering av prosjektet og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Nødvendig høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon, jf. ellers våre merknader foran under avsnittet "kraftlinjer".

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket

Nettet må som nevnt oppgraderes som følge av utbyggingen. NVE vil derfor ikke behandle detaljplaner før det er dokumentert at slik oppgradering vil bli gjort, eventuelt at andre tilfredsstillende løsninger er på plass og at kostnadsfordeling er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjennelse, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: vannslipp

Det er foreslått slipp av minstevannføring lik 250 l/s om sommeren. Det er ikke foreslått slipp av minstevannføring i vintersesongen. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 50 l/s. Videre er 5 persentil verdien for sommer- og vintervannføring beregnet til h.h.v. 460 l/s og 18 l/s.

Ved å slippe en høyere med minstevannføring sommerstid vil elvas betydning for friluftsliv- og landskapsopplevelser opprettholdes. Slipp av sesongbasert minstevannføring hele året vil redusere de negative virkningene ei utbygging vil få for organismer som er avhengig av variasjon i vannføringen. Vi vil og henvise til at det er gitt konsesjon til 4 andre småkraftverk i dag. Etter vårt syn vil minstevannføring ha stor betydning for at ikke dalføret skal bli for sterkt preget av utbygginger. Bortsett fra Utladøla har vi for de øvrige utbyggingene satt krav om helårlig minsetvannføring.

På bakgrunn av miljørapport, befaring og en samlet vurdering av vassdraget mener NVE at det må slippes en minstevannføring på 460 l/s i perioden 1. juni til 30. september og 20 l/s resten av året. Dersom tilsiget er mindre enn dette, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket.

NVE's krav vil medføre et brutto produksjonstap på ca. 4,7 GWh sammenlignet med den omsøkte minstevannføringen. Total produksjon blir da på ca. 25 GWh

Kraftverket skal kjøres jevnt etter tilsig. Alle endringer skal skje gradvis og typisk start/stopp- kjøring skal ikke forekomme.

Det skal installeres en omløpsventil med minimumskapasitet på halvparten av beregnet middelvannføring. NVE kan ev. godkjenne annen teknisk løsning som ivaretar de samme hensyn som omløpsventil. Dette kan i så fall avklares som del av detaljplangodkjenningen.

Post 4: godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	576 moh
Kraftstasjon (kote)	184 moh
Største slukeevne	2,84 m ³ /s
Minste slukeevne	0,14 m ³ /s
Vannvei	helt nedgravd
Anleggsvei til inntak	Gjøres om til kjøresterkt terreng etter anleggsarbeidet er ferdig.

Detaljplaner skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet, som utforming av inntaket, støydemping og miljøtilpasning av kraftstasjon, landskapsmessige forhold etc. vil ligge under denne post.

Rørgata skal graves/sprenges ned og revegeteres naturlig på hele strekningen dersom ikke miljømessige forhold tilsier annen løsning. Dette tilligger NVEs regionkontor ved detaljplangodkjenning å avgjøre. NVE mener at hvis dette gjøres på en skånsom måte vil sårene bli av midlertidig karakter.

Andre terrengskader på grunn av anleggsarbeid, må utbedres så langt som praktisk mulig.

Post 5: Naturforvaltning

Standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes som lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6 Automatiske fredete kulturminner

I følge Sogn og Fjordane fylkeskommune er det ikke kjent at det er registrert automatisk fredete kulturminner i prosjektområdet.

NVE viser til den generelle aktsomhetsplikten som utbygger har i forhold til automatiske fredete kulturminner dette inngår i standardvilkåret.

Post 9: Terskler mv.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjøre andre biotopjusterende tiltak, dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Andre merknader

Forholdet til forurensningsloven

NVE har ikke myndighet til å gi tillatelser etter forurensningsloven, verken i anleggs- eller driftsfasen. Dette må søkes særskilt til Fylkesmannen i Sogn og Fjordane om nødvendige tillatelser etter lovverket.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandlingen etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Tiltaket skal ikke være i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan og bygningsloven må avklares ned kommunen før tiltaket kan settes i gang.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.